

Onderwerp Kaders begroting 2027 en geactualiseerde begroting 2026

Datum 6 januari 2026

Raadsvoorstel 2026-003

Afdeling TVL

E-mailadres opsteller k.otten@nieuwegein.nl

Portefeuillehouder Marijke van Beukering-
Huijbregts

Onderwerp

Geactualiseerde begroting 2026, kaders begroting 2027 en de uitwerking van de toekomstscenario's door de Veiligheidsregio Utrecht (nader aan te duiden als VRU).

Gevraagd besluit

1. Een zienswijze in te dienen bij het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), met de strekking dat:
 - a. de gemeente Nieuwegein instemt met de kaders begroting 2027 en de geactualiseerde begroting 2026
 - b. en instemt met de uitwerking van de toekomstscenario's, meer specifiek door te kiezen voor het "op orde" scenario.

Inleiding

De wereld verandert. Ontwikkelingen zijn complexer en doen zich steeds sneller en op grote schaal voor. Maatschappelijke onrust in Nederland, geopolitieke onrust in de wereld, klimaatverandering en digitalisering zijn voorbeelden van ontwikkelingen die invloed hebben op de rol van de VRU. Daarnaast nemen wettelijke verplichtingen en veiligheidseisen toe. De opgaven waarvoor de VRU staat nemen in risico's, zwaarte en complexiteit toe. Incidentbestrijding is niet meer het enige wat van de VRU gevraagd wordt. Langdurige, multidisciplinaire inzet bij complexe crises vragen een andere rol van de VRU. Daar komt bij dat de regio de afgelopen jaren, waaronder met name de gemeente Nieuwegein, een aanzienlijke groei heeft doorgemaakt.

Dit leidt tot de vraag hoe de veiligheidsregio in de toekomst kan meegroeien met de toenemende risico's en veranderende behoeften van gemeenten en tegelijkertijd rekening houdt met de financiële draagkracht van de gemeenten. In dit licht zijn de afgelopen periode toekomstscenario's ontwikkeld om de

benodigde investeringen en besparingsopties in kaart te brengen. Keuzes moeten gemaakt worden nu er geen financiële ruimte meer in de begroting van de VRU zit. Hoewel er op sommige terreinen wel noodzaak is om de taken te intensiveren, heeft het algemeen bestuur van de VRU op 1 december unaniem de keuze gemaakt om te kiezen voor het scenario: "Op orde".

Kadernota 2027

De voorliggende kadernota heeft betrekking op het laatste jaar van de huidige beleidsperiode 2024-2027. De kadernota bevat de reguliere bijstelling van het financiële kader op basis van de gangbare indexeringssystematiek (hoofdstuk 2) en ontwikkelingen (hoofdstuk 3). Een deel van de ontwikkelingen is dit jaar uitgewerkt in de toekomstscenario's VRU. Dit voorstel ligt gelijktijdig met de Kadernota VRU 2027 voor.

Geactualiseerde begroting 2026

Enkele onderwerpen uit de toekomstscenario's zullen in 2026 leiden tot operationele en financiële knelpunten. Maatregelen moeten genomen worden om te kunnen blijven voldoen aan de wettelijke taakuitoefening en de eisen van vandaag. Een bedrag van € 2,9 miljoen aan incidentele middelen is nodig ter dekking van de noodzakelijke investeringen in 2026. Om het effect op de gemeentelijke bijdrage te beperken wordt voorgesteld om het verwachte positieve rekeningresultaat 2025 (€ 1,2 miljoen op basis van de 2^e bestuurlijke rapportage) hiervoor in te zetten als dekking. Daarmee bedraagt de verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor het GBTP als gevolg van de ontwikkelingen voor 2026 € 1,7 miljoen.

De VRU stelt de gemeenten in de gelegenheid om een zienswijze in te dienen op de hierboven genoemde stukken. De ingediende zienswijzen worden besproken tijdens de vergadering van het algemeen bestuur op 30 maart 2026. In deze vergadering worden ook de ontwerpbegroting 2027 en de geactualiseerde begroting 2026 behandeld. Na deze bespreking wordt de ontwerpbegroting 2027 ter zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden. De gemeente heeft daarmee tweemaal de gelegenheid om invloed uit te oefenen op de begroting van de VRU.

Wat eraan vooraf ging

In juli 2025 is de gemeenteraad bij het aanbieden van de financiële stukken al meegenomen in de actuele ontwikkelingen rondom de toekomstscenario's. Aansluitend hierop heeft de VRU de raad op 26 november jl. tijdens een Webinar bijgepraat over dit onderwerp.

Gewenst effect

Zorgen dat een financiële gezonde Veiligheidsregio Utrecht uitvoering kan geven aan een adequate risico- en crisisbeheersings- en brandweerorganisatie en daarmee kan bijdragen aan een veilige leefomgeving in Nieuwegein.

Argumenten

1.1 Kadernota is gebaseerd op autonome effecten.

In de kadernota 2027 zijn alleen de financiële effecten verwerkt van loon- en prijsontwikkelingen, bijstellingen vanuit de ijkpuntscores en de Brede doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR). In afwachting van de verdere bespreking van de toekomstscenario's is in de voorliggende kadernota 2027 geen verdere verhoging van de gemeentelijke bijdrage opgenomen.

1.2 Eerdere teruggave middelen aan gemeente

Bij de behandeling van de ontwerpbegroting van de VRU voor 2026 heeft het dagelijks bestuur voorgesteld om een bedrag van € 4,8 miljoen uit het resultaat van 2024 te reserveren als overbruggingsmaatregel voor de jaren 2026 en 2027. Dit in afwachting van de verdere uitwerking en besluitvorming over de onderwerpen uit de toekomstscenario's. Uiteindelijk heeft het algemeen bestuur besloten om geen overbruggingsreserve in te stellen. Dit bedrag is evenredig teruggestort naar de gemeenten. Gemeente Nieuwegein heeft als gevolg hiervan in 2025 een bedrag van 200.000 euro teruggestort gekregen. De extra incidentele kosten, als gevolg van actuele knelpunten in 2026, kost de gemeente Nieuwegein 77.000 euro extra. Oplopende incidentele kosten waren hiermee al eerder voorzien.

1.3 Besluitvorming toekomstscenario's volgt eerder advies

In 2023 is de bestuursagenda vastgesteld voor de beleidsperiode 2024-2027. Hierin zijn ambities weergegeven. Maar gezien de beperkte financiële ruimte, bij zowel gemeenten als de VRU, bleek het nodig om deze ambities bij te stellen. Op het verzoek van het algemeen bestuur zijn op basis van de bestuursagenda toekomstscenario's uitgewerkt. Nieuwegein heeft ambtelijk geadviseerd om voor het op orde scenario te kiezen.

Rekening houdend met de wettelijke taken die de VRU te vervullen heeft en met aandacht voor de risico's waar we voor komen te staan (vanuit het programma veerkracht en weerbaarheid) is het op orde scenario het meest passend. Ten aanzien van de bezuinigingslijnen is geconcludeerd dat deze keuze direct invloed heeft op de wettelijke taakuitvoering van de veiligheidsregio. Zelfs om de nullijn te bereiken zouden onder meer 27 van de 70 (vrijwilligers)kazernes gesloten moeten worden en die situatie is onwenselijk. Bestuurders hebben meermalen uitvoerig bij het onderwerp stil gestaan, dit onder andere tijdens de laatste bestuursconferentie.

Kanttelingen

1.1 Inzet van een verwacht positief rekeningresultaat

Om de verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2026 te beperken, wordt voorgesteld om het deel van het verwachte positieve rekeningresultaat van 2025 (€ 1,2 miljoen), alvast via de algemene reserve in te zetten ter dekking van de knelpunten in 2026. Dit bedrag komt overeen met de prognose van het rekeningresultaat 2025 dat is opgenomen in de tweede bestuursrapportage VRU 2025. Wanneer echter het resultaat over 2025 lager is dan de

geprognosticeerde € 1,2 miljoen, ontstaat een incidenteel tekort voor 2026. In dat geval wordt bij het een volgende wijziging van de begroting een aanvullende verhoging van de gemeentelijke bijdrage voorgesteld.

1.2 Kadernota schetst beperkt beeld

De kadernota zoals deze voorligt geeft een beperkt inzicht, enkel op basis van indexatie en autonome ontwikkelingen. Een deel van de ontwikkelingen is dit jaar verbijzonderd in de toekomstscenario's VRU. Besluitvorming over de voorstellen die betrekking hebben op de toekomstscenario's en de bestuurlijke opdrachten, die gelijktijdig met de Kadernota VRU 2027 aan het bestuur worden voorgelegd, wordt formeel pas integraal verwerkt in de ontwerpbegroting VRU 2027. Wel is in bijlage 3 een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage inclusief de financiële effecten van de toekomstscenario's.

Waar beperkt over gesproken wordt in de kadernota is het brede project: "Visie op huisvesting". Dit project ligt ter besluitvorming voor in maart 2026 en betreft een uitwerking van scenario's om te komen tot regionalisering van de huisvestingslasten van de VRU. Op dit moment is het onbekend wat de financiële consequenties hiervan zullen zijn. Eveneens wordt de financieringssystematiek opnieuw bekeken, wat financiële risico's met zich meebrengt en ook het nieuwe dekkingsplan en besluitvorming over natuurbrand- en waterongevallenbestrijding kunnen leiden tot een hogere bijdrage. Deze zijn alle nog niet gekwantificeerd in voorliggende Kadernota 2027.

1.3 Mogelijk verdere afbouw nadeelcompensatie

In 2015 is een nieuw financieringsmodel ingevoerd door de VRU op basis van ijkpuntscores van het gemeentefonds. Deze verandering zorgde bij deelnemende gemeenten voor voordelen of nadelen ten opzichte van de oude situatie. Destijds is door middel van een compensatiesystematiek het effect voor de nadeelgemeenten gedeeltelijk opgevangen door de voordeelgemeenten. De gemeente Nieuwegein was een nadeelgemeente en kreeg zodoende compensatie voor een deel van de gemeentelijke bijdrage. Op basis van de huidige ijkpuntscores blijkt dat het nadeel inmiddels minder groot is dan in 2015. Waarmee verdere afbouw voor de hand ligt.

In 2025 is de compensatie aan de gemeente Nieuwegein al gehalveerd naar € 110.000 per jaar. Een voorstel over de verdere afbouw van het compensatiemechanisme wordt separaat aan het bestuur voorgelegd. Ter voorbereiding worden gemeenten gedurende 2026 actief betrokken bij dit proces, de nadeel gemeenten waaronder Nieuwegein worden hier nauw bij betrokken. Concreet betekent dit voor de gemeente Nieuwegein dat er per jaar maximaal € 110.000 euro extra betaald moet worden (naast de € 110.000 euro die Nieuwegein sinds 2025 extra betaald) als volledig is afgebouwd. De implementatie van de besluitvorming is gepland in de Kadernota VRU 2028.

1.4 Structureel oplopende kosten

De maatregelen die gevraagd worden bij het op orde scenario zorgen er gefaseerd voor dat de VRU vanaf 2030 op orde is. Dit betekent dat er op termijn structureel ruim € 10 miljoen (huidig prijspeil) extra gevraagd gaat worden; oplopend van € 4,5 miljoen in 2027 tot het volledige bedrag na 2030. Het effect op de bijdrage van Nieuwegein is circa € 200.000 in 2027 tot € 452.000 na 2030, structureel. Dit bedrag is gebaseerd op ons huidige aandeel in de verdeelgrondslag (~4,49%). Deze verdeelgrondslag is onder andere gekoppeld aan het inwoneraantal, dat naar verwachting in de komende jaren verder zal groeien in verhouding tot de andere gemeenten in de provincie.

Financiële aspecten

Zoals bovenstaand beschreven zal - op basis van de geactualiseerde begroting 2026, de kadernota 2027 en toekomstscenario's - de gemeentelijke bijdrage aan de VRU in de komende jaren toenemen.

De kostenstijgingen komen allereerst voort uit autonome ontwikkelingen, te denken aan de jaarlijkse bijstelling voor loon- en prijsontwikkeling en de bijstelling van de ijkpuntscores (de basis voor de verdeling van de bijdrage tussen gemeenten). Verder leiden de noodzakelijke overbrugging van knelpunten in 2026 en de toekomstscenario's vanaf 2027 tot een hogere gemeentelijke bijdrage.

De korting van 10% op de Brede doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) die is toegepast door het Rijk wordt door de VRU opgevangen binnen de eigen begroting.

Dit leidt in 2026 en 2027 tot de volgende ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage. Het verschil komt ten laste van het begrotingssaldo. De aanpassingen in de begroting worden verwerkt via de eerste technische wijziging 2026 en/of de kadernota 2027 van de gemeente.

	Begroet (NWG)	Bijgesteld beeld	Verschil
2026	€ 4.718.000	€ 4.860.000	€ 142.000
2027	€ 4.956.000	€ 5.248.000	€ 292.000

Geactualiseerde begroting 2026

De huidige gemeentelijke bijdrage 2026 – en het bedrag zoals opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente – is € 4.718.000. Op basis van voorliggende stukken stijgt dit naar € 4.860.000. De stijging van € 142.000 is een gevolg van de nieuwe ijkpuntscores (€ 65.000) en de meerkosten ter overbrugging van de knelpunten in 2026 (€ 77.000).

De ijkpuntsscore is het gemeentelijk aandeel in de VRU en wordt bepaald aan de hand van maatstaven van het gemeentefonds (o.a. inwoneraantal). Doordat Nieuwegein hier ten opzichte van andere gemeenten sneller is gegroeid neemt ook ons aandeel – en daarmee de bijdrage aan de VRU – toe.

De meerkosten voortkomend uit de overbrugging van de knelpunten 2026 bedragen in totaal € 1,7 miljoen. Naar rato van ons aandeel in de VRU betekent dit een stijging van de gemeentelijke bijdrage van ongeveer € 77.000. Zoals ook bij de kanttekeningen vermeld is het voorlopig jaarresultaat 2025 in mindering gebracht op de totale meerkosten 2026, mocht het jaarresultaat afwijken van de prognose dan kan dit leiden tot een nadeel.

Kadernota 2027 en toekomstscenario's

Ten opzichte van de meerjarenbegroting 2026-2029 van de gemeente stijgt de bijdrage op basis van voorliggende stukken met € 292.000. Dit heeft drie oorzaken: de bijgestelde ijkpuntsscore (€ 64.000), loon- en prijsontwikkeling (€ 27.000) en de toekomstscenario's (€ 201.000).

De geactualiseerde ijkpuntsscore werkt structureel door vanuit 2026. Hier bestaat het risico dat deze als gevolg van een groeiende stad in de komende jaren nog verder zal toenemen. Overigens leidt deze groei ook tot een hogere algemene uitkering, waarmee de kosten (gedeeltelijk) gedekt kunnen worden.

De loon- en prijsontwikkeling is gebaseerd op de septembercirculaire 2025 en precieze ontwikkelingen bij de VRU. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting van de gemeente Nieuwegein is geanticipeerd op deze ontwikkeling, waardoor het effect van beperkte omvang is.

De toekomstscenario's leiden per saldo tot een stijging van de verwachte uitgaven bij de VRU van ca. € 4,5 miljoen in 2027. Dit betekent een stijging van de gemeentelijke bijdrage van € 201.000. In de jaren na 2027 loopt dit verder op naar uiteindelijk € 452.000 vanaf 2031 – op basis van het huidige prijspeil en ijkpuntsscores.

Risico's voor de gemeentelijke bijdrage

Zoals al benoemd bij de kanttekeningen zijn niet alle ontwikkelingen gekwantificeerd in deze kadernota. Besluitvorming over visie op huisvesting, het dekkingsplan en ongevallenbestrijding kan leiden tot aanvullende kosten. Daarnaast worden ook de financieringssystematiek en resterende nadeelcompensatie (€ 110.000) opnieuw bekeken. De effecten hiervan zijn op dit moment niet te kwantificeren en afhankelijk van uiteindelijke besluitvorming bij de begroting 2027 van de VRU of daarna, maar kunnen leiden tot significante wijzigingen in de hoogte van de gemeentelijke bijdrage.

Communicatie aspecten

De gemeenten worden in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze op de uitwerking van het toekomstscenario op orde, alsmede op de kadernota VRU 2027 en de geactualiseerde begroting 2026 kenbaar te maken aan het bestuur van de VRU. Alle zienswijzen worden betrokken bij de behandeling van de ontwerp-begroting 2027 en de geactualiseerde begroting 2026. De

ontwerpbegroting wordt vervolgens voor een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden.

Uitvoering

- De zienswijzen van gemeenteraden worden betrokken bij de uiteindelijke keuze die gemaakt worden.
- Gemeenten worden verzocht om hun reacties uiterlijk 3 maart 2026 kenbaar te maken aan het bestuur van de VRU.
- De zienswijzen worden besproken in de vergadering van het algemeen bestuur op 30 maart 2026 bij de behandeling van de ontwerpbegroting 2027 en geactualiseerde begroting 2026.
- De gemeentelijke bijdrage zoals opgenomen in de kadernota VRU 2027 wordt in de ontwerpbegroting 2027 aangevuld met het financiële effect van de besluitvorming over de separate voorstellen (waaronder besluitvorming over het toekomstscenario).
- De ontwerpbegroting wordt voor een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden, waarna het algemeen bestuur de definitieve begroting 2027 vervolgens vast op 6 juli 2026.

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief toekomstscenario's en kadernota VRU 2027
2. Bijlage 1A Toekomstscenario's
3. Bijlage 1B Toekomstscenario's – alles scenario's doorgelicht
4. Bijlage 1C Kadernota VRU 2027

burgemeester en wethouders,

Ellie Liebregts
secretaris

Marijke van Beukering-Huijbregts
burgemeester